

Derde prijs vertaalwedstrijd RU-NL 2024 Levende Talen

Vertaling nr. 1 heeft de derde prijs gewonnen. Deze vertaling is van de hand van Alexandre (Sacha) Popowicz. Van harte gefeliciteerd!

Vertaling 1:

De dertien

Toen ze ratelend de met zware zakken verstevigde controlepost had bereikt, waar sjasliekventers en verkopers van opblaasmatrassen elkaar verdrongen, verliet de GAZelle de hoofdweg en stevende vrolijk af op de bergen. Een halfuurtje later had het triviale landschap plaats geruimd voor witte gevaartes van leisteen, en achter de ramen verbreidde zich een bodemloze hemel. Ergens beneden, op een honderdvijftigtal meter onder de slingerweg, glinsterde een zilverachtig riviertje en waren petieterige graafmachines met grind in de weer.

Naast de ernstige, haast zwartgeblakerde, bestuurder zat, in wit overhemd en met een zwarte leren tas op de armen, een nogal gezette man van middelbare leeftijd geconcentreerd te turen naar een tabletscherm waarin de septemberzon blikkerde. In de passagiersruimte zaten een intelligent ogende man op jaren met een weerloze glimlach, een blozende volslanke dame en haar dochter, die haar werkhandsen sober in de schoot had gekruist, een jongeman in een vreemde pofbroek die samen reisde met een zwijgzaam oudje, zo te zien zijn grootmoeder, een grimmige baardaap, twee vrouwen waarvan één met bril en grijs overjasje, de andere in een weelderige staatsiejurk gehuld, en voorts nog een passagier met een geborduurd mutsje waaronder grote wenkbrauwen uitstaken, een jongedame met valse wimpers en een kloeke roodharige jongen wiens rode pet uitdagend omhoogstak.

Ze kwamen voorbij een weg die in haarspeldbochten boven een dramatische afgrond voerde, een weidse, met blauwgrijze kool bezaaide laagvlakte, een groot uitgevallen gehucht met fatsoenlijke, soms nog onafgewerkte huizen en bonte kruidenierswinkeltjes, in de vitrines hingen kettinkjes bergworst en langs de weg stonden agenten in dikke kogelvrije vesten. Daarna ging het weer op en neer, langs wankele en kromme rotshellingen en tankstations met gebedshuisjes waar in grote letters 'Alhamdoelillah' op te lezen stond.

De vrouw in staatsiejurk vertelde aan haar buur hoe, alvorens promotie te maken, de chef van haar echtgenoot zich publiekelijk had afgekeerd van zijn eigen zoon, die ze in het bos kenden als Fantomas. De buurvrouw zette haar bril recht en zuchtte, terwijl haar blik de lichtplekken volgde die op de toppen speelden van de voorbijsnellende rotsen.

Toen ze langs een begraafplaats reden, dempte de bestuurder het honingzoete chanson, enkele passagiers begonnen een gebed te prevelen en omgaven het gezicht met opstaande handpalmen. Even later schalde de muziek weer als tevoren, en ze reden een dorp binnen dat langs de weg lag.

- Komaan, geef het nu toch, - haalde de roodharige jongen uit terwijl het meisje met de valse wimpers zich van hem afwendde, - wat kan er nu gebeuren...
- Waarom? Ik heb geen telefoonnummer.
- Kom op, geef het, waarom negeer je mij? We hadden toch een leuk gesprek!?
- Laat me met rust! - beet het meisje hem toe terwijl ze haar hippe low-cut topje rechte trok. De jongen kleurde nu helemaal rood:

- He, herhaal dat eens! Gaan we agressief doen?
- Ik doe niet agressief.
- Ha neen, zeker? Doorgeslagen teef!

Nu draaide de blozende dame zich naar de roodharige om en gaf hem de volle laag.

- Blijf in je hoek zitten, en laat de jongedame met rust! - voegde ze er met een verbolgen blik op het stel aan toe. - Ik wissel meteen met haar van plaats.
- Het is hier wat krap voor u, moedertje, - lachte de roodharige zonder kwaad in de zin, waarbij hij zijn restje spa rood opdronk en het lege flesje door het raam keilde van de GAZelle.

Ze naderden de markt van Chadzjal-machi, vanwaar hun muziek, schaterende koopvrouwen en autogetoeter al tegemoet klonken. De man met zijn kenmerkende weerloze glimlach stak het hoofd door het raam en bestudeerde met oprechte belangstelling de bedrijvige dorpelingen en de met linten getooide wagens van een bruidsstoet.

Het was een relatief jong dorp, hooguit vijf eeuwen oud. Toen deze streken werden geplunderd door Timoer Lenk, moesten de bergbewoonsters – die nu geen man of dak meer hadden – met hun kinderen in naburige grotten gaan samenhokken, tot een zekere Choezja uit Tsoedachar een gehucht stichtte, wat het begin inluidde van Chadzjal-machi. Tijdens de Kaukasusoorlog trokken de Russen hier een bolwerk op, en de inwoners van Chadzjal-machi werden voortdurend heen en weer gedreven tussen de opstandige bergbewoners en de keizerlijke *namestniki* of onderkoningen. Ze werden afwisselend door tsarentroepen en rebelse Moeriden verbrand, vermoord en kaalgeplukt. Maar nadat de krijgsgevangene Sjamil onderweg vanuit Goenib hier was gestopt om het middaggebed te verrichten in de moskee die er nu nog staat, liep de oorlog af en verloren de inwoners van Chadzjal-machi aanzienlijke stukken particulier en gemeenschappelijk land, ze raakten bedolven onder belastingen en begonnen te mopperen. Er brak een opstand uit die na vier maanden werd onderdrukt, de kopstukken werden opgehangen en de rest tot dwangarbeid veroordeeld.

Na 1917 ontstonden in het dorp vier fracties. De enen kozen partij voor de roden, een tweede groep was voor Denikin, een derde sloot zich aan bij de moslimbeweging van Gotsinski, en nog anderen steunden een aantal Turken die zich hier hadden verzameld. Deze heksenketel en de werking van een vijftal provocateurs leidden ertoe dat enkele soldaten van het Rode Leger die permissie hadden om via het dorp naar de vesting in Goenib te rijden, werden doodgeschoten. Dit volstond voor de bolsjewieken om in een vergeldingsactie bijna alle mannelijke inwoners van Chadzjal-machi af te slachten, zodat nadien velen naar het buitenland emigreerden en niet meer terugkwamen.

De zegevierende sovjets strooiden gul met beloften, aanvankelijk handhaafden ze de sharia en, beducht als ze waren voor oproer, bouwden ze zelfs een volledig nieuwe moskee in Chadzjal-machi. Maar daarna werden de teugels strakker aangehaald, en de leerlingen en de leraren van de Koranschool werden onderdrukt. Maar daarmee was de ramspoed niet afgelopen voor de inwoners van het voorheen onafhankelijke Dargo. Tijdens de stagnatie van de Brezjnevtijd hadden laatstejaarsleerlingen in Chadzjal-machi voor de grap een gipsen hoofd van Lenin beschilderd. Inspecteurs kwamen langs met de eis om de daders uit te leveren. De inwoners weigerden. Maar toen het dreigement weerklonk om alle dorpelingen zonder uitzondering naar Siberië te deporteren, kwam de dorpsvergadering bijeen op het centrale plein en gaf toe. De kwajongens werden onder bewaking afgevoerd.